

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 8. maja 2013*

„Pritožba — Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Trg butadienskega kavčuka in stiren-butadienskega kavčuka, izdelanega z emulzijsko polimerizacijo — Odgovornost matičnih družb za kršitveno ravnanje hčerinskih družb — Domneva dejanskega odločilnega vpliva — Obveznost obrazložitve — Teža kršitve — Množitelj zaradi odvrčalnega učinka — Dejanski vpliv na trg — Obteževalne okoliščine — Ponovna kršitev“

V zadevi C-508/11 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 24. septembra 2011,

Eni SpA s sedežem v Rimu (Italija), ki jo zastopata G. M. Roberti in I. Perego, odvetnika,

pritožnica,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopajo V. Di Bucci, G. Conte in L. Malferrari, agenti, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, M. Berger (poročevalka), sodnica, A. Borg Barthet, E. Levits in J.-J. Kasel, sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. januarja 2013,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

- 1 Družba Eni SpA (v nadaljevanju: Eni) s pritožbo Sodišču predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 13. julija 2011 v zadevi Eni proti Komisiji (T-39/07, ZOdl., str. II-4457, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to delno zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2006) 5700 final z dne 29. novembra 2006 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/F/38.638 – butadienski kavčuk in emulzijski stiren-butadienski kavčuk) (v nadaljevanju: sporna odločba) v delu, v katerem se nanaša nanjo, in podredno za razglasitev ničnosti ali znižanje globe, ki ji je bila naložena.
- 2 Evropska komisija je vložila nasprotno pritožbo, s katero je predlagala razveljavitev izpodbijane sodbe v delu, v katerem je bila z njo razglašena ničnost sporne odločbe v delu, ki se nanaša na ugotovitev obteževalne okoliščine zaradi ponovne kršitve, in je bila zato globa znižana.

Dejansko stanje in sporna odločba

- 3 Komisija je 7. junija 2005 začela postopek na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) glede trga butadienskega kavčuka (v nadaljevanju: BK) in emulzijskega stiren-butadienskega kavčuka (v nadaljevanju: SBK), sintetičnih kavčukov, ki se uporabljata zlasti v proizvodnji pnevmatik. Prvo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah je poslala med drugim družbam Eni, Polimeri Europa SpA (postala Versalis SpA, v nadaljevanju: Versalis), njeni hčerinski družbi v stoddotni lasti, in Syndial SpA (nekdanja EniChem SpA, v nadaljevanju: Syndial), drugi družbi iz skupine Eni.
- 4 Komisija je 6. aprila 2006 sprejela drugo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Potem ko je 22. junija 2006 opravila zaslišanje, je Komisija zlasti glede družbe Syndial končala postopek.
- 5 Upravni postopek se je 29. novembra 2006 končal s sprejetjem sporne odločbe. V skladu s členom 1 te odločbe so družbi Eni in Versalis ter druga podjetja, na katera je bila naslovljena sporna odločba, in sicer Bayer AG, The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH, Dow Europe, Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV, Shell Nederland Chemie BV, Unipetrol a.s., Kaučuk a.s. in Trade-Stomil sp. z o.o., kršili člen 81 ES in člen 53 EGS s tem, da so sodelovali pri enotnem in trajajočem sporazumu, v okviru katerega so se dogovarjali o ciljnih cenah, o razdelitvi kupcev na podlagi sporazumov o nenapadanju in o izmenjavi občutljivih poslovnih podatkov glede cen, konkurentov in kupcev v sektorjih BK in SBK v obdobju – kar zadeva družbo Eni – od 20. maja 1996 do 28. novembra 2002.
- 6 V tem obdobju je v skladu s točko 26 in naslednjimi obrazložitve sporne odločbe dejavnost v zvezi z zadevnima proizvodoma v skupini najprej opravljala družba EniChem Elastomeri srl (v nadaljevanju: EniChem Elastomeri), ki jo družba Eni posredno nadzira prek hčerinske družbe EniChem SpA. Družba EniChem Elastomeri se je 1. novembra 1997 združila z družbo EniChem SpA, ki je pod 99,97-odstotnim nadzorom družbe Eni. Družba EniChem SpA je 1. januarja 2002 svojo strateško kemijsko dejavnost, povezano z BK in SBK, prenesla na družbo Versalis. Ta je od 21. oktobra 2002 pod neposrednim in popolnim nadzorom družbe Eni.
- 7 Globa, ki jo je Komisija naložila v sporni odločbi, je bila določena po smernicah o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: Smernice).
- 8 Komisija je tako menila, da je kršitev „zelo resna“, in je najprej določila izhodiščni znesek za izračun globe tako, da je razlikovala med prodajo BK in SBK vsakega od zadevnih podjetij leta 2001. Glede vseh podjetij v lasti družbe Eni v smislu točke 36 obrazložitve sporne odločbe (v nadaljevanju: EniChem) je prodaja BK in SBK leta 2001 znašala 164,902 milijona EUR. S tem izidom prodaje je bila

družba EniChem uvrščena v prvo kategorijo podjetij, ki tržijo BK in SBK ter so vpletena v zadevno kršitev. Na podlagi tega je Komisija za družbo Eni določila izhodiščni znesek globe na 55 milijonov EUR.

- 9 Komisija je nato uporabila množitelje z odvračalnim namenom, razporejene glede na svetovni promet, ki so ga zadevna podjetja ustvarila leta 2005. Menila je, da za družbi Trade-Stomil sp. z o.o. (promet v višini 38 milijonov EUR) in Kaučuk a.s. (promet v višini 2,718 milijarde EUR) ni treba uporabiti nobenega množitelja, uporabila pa je množitelj 1,5 za družbo Bayer AG (promet v višini 27,383 milijarde EUR), 1,75 za družbe The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH in Dow Europe (37,221 milijarde EUR), 2 za družbi Eni in Versalis (73,738 milijarde EUR) ter 3 za družbe Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV in Shell Nederland Chemie BV (246,549 milijarde EUR).
- 10 Poleg tega je bil glede družb Eni in Versalis ta znesek povečan za 65 %, ker sta sodelovali pri zadevni kršitvi šest let in šest mesecev.
- 11 Ker je Komisija menila, da je družba Eni že bila naslovnica dveh odločb o ugotovitvi kršitev konkurenčnega prava Unije, in sicer odločb Komisije 86/398/EGS z dne 23. aprila 1986 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (IV/31.149 – Polipropilen) (UL L 230, str. 1, v nadaljevanju: odločba Polipropilen) in 94/599/ES z dne 27. julija 1994 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (IV/31.865 – PVC) (UL L 239, str. 14, v nadaljevanju: odločba PVC II), je nazadnje povečala osnovni znesek globe za družbo Eni za 50 % zaradi ponovne kršitve.
- 12 Komisija je zato v členu 2(c) sporne odločbe družbi Eni in njeni hčerinski družbi naložila solidarno plačilo globe 272,25 milijona EUR.

Tožba pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 13 Družba Eni je 16. februarja 2007 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo za razglasitev ničnosti sporne odločbe, podredno pa za razglasitev ničnosti ali znižanje globe, ki ji je bila naložena. V utemeljitev svojih predlogov je navedla dva tožbena razloga.
- 14 Družba Eni je s prvim tožbenim razlogom nasprotovala temu, da ji je Komisija pripisala odgovornost za kršitev. Prvi tožbeni razlog je bil sestavljen iz štirih delov. Družba Eni je v prvem delu trdila, da je Komisija uporabila napačno merilo za presojo odgovornosti matične družbe. V drugem delu je trdila, da je Komisija napačno štela, da je ta družba „objektivno odgovorna“. V tretjem delu je družba Eni navedla, da je v upravnem postopku predložila elemente, na podlagi katerih bi Komisija morala ugotoviti, da ni vplivala na poslovno politiko družb Syndial in Versalis. V četrtem delu je družba Eni trdila, da je Komisija kršila načelo omejitve odgovornosti kapitalskih družb in „splošna“ načela glede odgovornosti.
- 15 Družba Eni je z drugim tožbenim razlogom trdila, da je Komisija napačno določila znesek globe. Ta tožbeni razlog je bil sestavljen iz treh delov. V prvem delu je izpodbijala uporabo množitelja z odvračalnim namenom. V drugem delu je trdila, da je Komisija s tem, da je ugotovila obteževalno okoliščino ponovne kršitve, storila napako. V tretjem delu je trdila, da bi Komisija pri izračunu globe morala upoštevati izključitev družbe Syndial.
- 16 Splošno sodišče je v sodbi glede prvega dela prvega tožbenega razloga v bistvu opozorilo, da „je podana izpodbojna domneva, da matična družba, ki ima v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe, odločilno vpliva na njeno ravnanje“, ter da „ima Komisija pravico presojati o pripisu kršitve matični družbi“ in pri tem ni vezana na svojo prejšnjo „upravno prakso“ (točki 63 in 64 izpodbijane sodbe).

- 17 Glede te prejšnje upravne prakse naj bi Komisija „zadostno obrazložila, zakaj se je odločila, da bo družbi Eni pripisala ravnanje njenih hčerinskih družb“ (točka 65 izpodbijane sodbe). Ker naj bi praksa Komisije, kakor je bila razvidna iz obravnavanega primera, „temeljila na točni razlagi člena 81(1) ES“, naj načelo pravne varnosti „ne bi moglo preprečiti morebitne spremembe upravne prakse Komisije“ (točka 66 izpodbijane sodbe). Splošno sodišče je zato zavrnilo ta del prvega tožbenega razloga.
- 18 Glede drugega dela prvega tožbenega razloga, ki se je nanašal na napačno uporabo „objektivne odgovornosti“, je Splošno sodišče poudarilo zlasti, da to, da je Komisija „zavrnila argumente, ki jih je navedla družba Eni, da bi ovrgla domnevo, ki izhaja iz njenega stoddstotnega nadzora nad njenimi hčerinskimi družbami, navedene domneve ne naredi za neizpodbojno“ (točka 78 izpodbijane sodbe) in da „iz tega izhaja, da je trditev družbe Eni glede neobstoja obrazložitve v zvezi s tem neutemeljena“ (točka 79 izpodbijane sodbe).
- 19 Glede tretjega dela prvega tožbenega razloga je Splošno sodišče ugotovilo zlasti, da zato, da „bi se lahko odgovornost za kršitev hčerinske družbe pripisala matični družbi, [...] ni treba dokazati, da matična družba vpliva na politiko hčerinske družbe na posamičnem področju, na katerem je bila storjena kršitev [...]“. Natančneje, da bi se zavrnila trditev, da družba Eni odločilno vpliva na ravnanje hčerinskih družb med drugim s tem, da usklajuje finančne naložbe skupine, namreč ne zadostuje navedba, da ima družba Eni zgolj vlogo tehničnega in finančnega koordinatorja in da hčerinskim družbam zagotavlja potrebno finančno asistenco“ (točka 97 izpodbijane sodbe).
- 20 Glede zatrjevane okoliščine, da so imele kemijske dejavnosti le omejen pomen v industrijski politiki skupine Eni, je Splošno sodišče ugotovilo, da „nikakor ne dokazuje, da je družba Eni hčerinskim družbam dala popolno samostojnost pri določanju svojega ravnanja na trgu“ (točka 98 izpodbijane sodbe). Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da Komisija meni, da so hierarhične povezave segale neposredno do generalnih direktorjev družb EniChem SpA (postala Syndial) in Versalis, generalna direktorja družb EniChem SpA in Versalis pa naj bi odgovarjala svojemu upravnemu odboru, česar naj družba Eni ne bi zanikala. Ta upravna odbora naj bi neposredno ali posredno imenovala družba Eni (točka 99 izpodbijane sodbe).
- 21 Splošno sodišče je razsodilo tudi, da to, da je imela družba Eni zgolj posredno v lasti 100 % kapitala podjetij, dejavnih v proizvodnji BK in SBK, „ne more samo po sebi dokazati, da družba Eni in zadevna podjetja niso sestavljala enotnega gospodarskega subjekta“ (točka 102 izpodbijane sodbe). Družba Eni naj ne bi dokazala, da je Komisija kršila načelo dobrega upravljanja (točka 103 izpodbijane sodbe).
- 22 Glede četrtega dela prvega tožbenega razloga je Splošno sodišče ugotovilo, da „Komisija v obravnavani zadevi ni določila neizpodbojne domneve“ (točka 114 izpodbijane sodbe). Argumenti družbe Eni v zvezi s pravili, ki se uporabljajo za pravno nasledstvo podjetij, naj bi bili brezpredmetni, saj „odgovornost družbe Eni, ki jo je Komisija ugotovila v obravnavani zadevi, ne izhaja iz takega položaja“ (točka 117 izpodbijane sodbe).
- 23 Splošno sodišče je tako zavrnilo vse dele prvega tožbenega razloga, v točki 118 izpodbijane sodbe pa tudi prvi tožbeni razlog v celoti.
- 24 Glede prvega dela drugega tožbenega razloga je Splošno sodišče med drugim ugotovilo, da „je sporazume ali usklajena ravnanja, katerih namen je kot v obravnavani zadevi zlasti določanje ciljnih cen ali delitev tržnih deležev, mogoče opredeliti kot ‚zelo resne‘ že na podlagi njihove narave, ne da bi bilo treba Komisiji dokazati dejanski vpliv kršitve na trg“ (točka 140 izpodbijane sodbe).
- 25 Poleg tega je v točki 143 izpodbijane sodbe Splošno sodišče poudarilo, da se morajo „v zvezi z velikostjo zadevnega trga na ozemlju EGP v letu 2001 (in sicer 550 milijonov EUR) ali s tržnim deležem zadevnih podjetij [...] upoštevati tudi drugi elementi, ki so upoštevni v obravnavani zadevi“, in sicer to, da naj bi bila zadevna kršitev „sama po sebi zelo resna in [naj bi] zadeva[la].celotno ozemlje EGP“.

- 26 Splošno sodišče je ugotovilo tudi, da „je na podlagi točke 1 A Smernic za zelo resno kršitev predvidena globa nad 20 milijonov EUR“. Ker je „prodaja zadevnih proizvodov [vseh podjetij, ki so v neposredni ali posredni lasti družbe Eni,] v letu 2001 znašala več kot 164 milijonov EUR [in ker] globa ne presega meje 10 % njenega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu, ki jo določa člen 23(2) Uredbe [Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL 2003, L 1, str. 1)]“, se določitev izhodiščnega zneska globe na 55 milijonov EUR ne zdi nesorazmerna.
- 27 Nazadnje je Splošno sodišče zavrnilo tudi trditev družbe Eni, da so imela zadevna podjetja samo omejen del celotnega trga BK in SBK, saj naj bi ta trditev „zadevala trg teh dveh proizvodov in naravnega kavčuka, na katerega se [sporna] odločba ni nanašala“ (točka 144 izpodbijane sodbe).
- 28 Glede drugega dela drugega tožbenega razloga je Splošno sodišče v točki 164 izpodbijane sodbe najprej opozorilo, da je Komisija menila, da je bila družba EniChem že naslovnica odločb Komisije o omejevalnih sporazumih, in sicer odločb Polipropilen in PVC II.
- 29 Splošno sodišče meni, da je iz sporne odločbe razvidno, da je Komisija v obravnavanem primeru za uporabo obteževalne okoliščine v zvezi s ponovno kršitvijo upoštevala pojem „podjetje“ v smislu člena 81 ES. Vendar Splošno sodišče poudarja, da „mora Komisija, kadar se sklicuje na pojem ‚podjetje‘ v smislu člena 81 ES, predložiti podrobne in natančne elemente, ki podpirajo njeno trditev“ (točka 166 izpodbijane sodbe).
- 30 Komisija pa naj bi „v točki 487 obrazložitve [sporne] odločbe omenja[la] družbo ‚EniChem‘, ta izraz pa je v točki 36 obrazložitve [sporne] odločbe na splošno opredeljen kot ‚vse družbe v lasti družbe Eni SpA‘“, kar je Splošno sodišče štelo za „relativno nedoločno“. Poleg tega po mnenju Splošnega sodišča „družbe, na katero se nanaša odločba Polipropilen, in sicer družbe [Anic SpA], ni med pravnimi osebami, ki so navedene“ v točkah od 26 do 35 obrazložitve sporne odločbe, katerih namen je „opisati razvoj družb v lasti družbe Eni v času kršitve, ki je bila storjena po sprejetju odločb Polipropilen in PVC II“ (točka 167 izpodbijane sodbe).
- 31 Komisija se je sklicevala na odločbi Polipropilen in PVC II „ter trdi[la], da je v teh odločbah navedena družba ‚Eni‘“. Vendar naj v sporni odločbi za ta izraz ne bi bilo dogovora o zapisu. Predvsem naj bi bilo „iz točk od 26 do 36 obrazložitve [sporne] odločbe razvidno, da kadar Komisija govori o družbi Eni kot matični družbi drugih družb, uporablja izraz ‚Eni SpA‘“ (točka 168 izpodbijane sodbe).
- 32 Splošno sodišče je pojasnilo, da „tudi če Komisija z izrazom ‚Eni‘ [...] meri na družbe, ki so del ‚podjetja‘ [...], sestavljenega iz pravnih oseb pod nadzorom družbe Eni, je treba navesti, da Komisija glede tega v [sporni] odločbi ni navedla nobenega podrobnega in natančnega dokaza“ (točka 169 izpodbijane sodbe). Ker pa naj bi bil v obravnavani zadevi razvoj strukture in nadzora zadevnih podjetij še posebej zapleten, bi „Komisija [...] v teh okoliščinah morala biti še posebej natančna in predložiti vse podrobne elemente, potrebne za ugotovitev, da družbe, ki jih zadeva [sporna] odločba, in družbe, ki jih zadevata odločbi Polipropilen in PVC II, sestavljajo isto ‚podjetje‘ v smislu člena 81 ES“ (točka 170 izpodbijane sodbe). Ker je Splošno sodišče presodilo, da Komisija ni izpolnila te obveznosti obrazložitve, je ugotovilo, da je drugi del drugega tožbenega razloga utemeljen.
- 33 Nazadnje je glede tretjega dela drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na uporabo zgornje meje iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, Splošno sodišče razsodilo, da mora biti „zgornja meja 10 % v smislu te določbe [...] izračunana na podlagi skupnega prometa vseh družb, ki sestavljajo enotni gospodarski subjekt, ki deluje kot podjetje v smislu člena 81 ES“ (točka 177 izpodbijane sodbe). Trditve družbe Eni, s katerimi je želela dokazati, da bi moral biti znesek globe, za plačilo katerega je bila družba Eni solidarno odgovorna, omejen na 10 % prometa družbe Syndial, naj bi bile zato brezpredmetne (točka 178 izpodbijane sodbe).

- 34 Tako je Splošno sodišče, ker je sprejelo drugi del drugega tožbenega razloga, razglasilo člen 2(c) sporne odločbe za ničen v delu, v katerem je z njim družbi Eni naložena globa 272,25 milijona EUR, in je to globo določilo na 181,5 milijona EUR. V preostalem je tožbo zavrnilo.

Predlogi strank

- 35 Družba Eni s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

- izpodbijano sodbo razveljavi v celoti ali v delu, v katerem je z njo zavrnjena tožba, ki jo je družba Eni vložila v zadevi T-39/07, in zato
 - sporno odločbo razglasi za nično ali delno nično,
 - in/ali razglasi za nično ali vsaj zniža globo, ki je bila družbi Eni naložena s sporno odločbo;
- podredno, izpodbijano sodbo razveljavi v celoti ali v delu, v katerem je bila z njo zavrnjena tožba, ki jo je družba Eni vložila v zadevi T-39/07, in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da to meritorno odloči v zadevi ob upoštevanju smernic, ki jih bo podalo Sodišče;
- Komisiji naloži plačilo stroškov na prvi stopnji in stopnji pritožbe;
- zavrne nasprotno pritožbo Komisije v delu, v katerem naj bi bila nedopustna, vsekakor pa neutemeljena, in Komisiji naloži plačilo stroškov.

- 36 Komisija Sodišču predlaga, naj:

- pritožbo zavrne;
- izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem je Splošno sodišče odločbo razglasilo za delno nično glede ugotovitve obteževalne okoliščine zaradi ponovne kršitve in zato znižalo globo;
- pritožnici naloži plačilo stroškov.

Pritožba in nasprotna pritožba

Pritožba

- 37 Družba Eni v utemeljitev pritožbe navaja dva pritožbena razloga. Prvi se v bistvu nanaša na to, da bi moralo Splošno sodišče po mnenju družbe Eni sporno odločbo razglasiti za nično v delu, v katerem ji je z njo pripisana odgovornost za kršitev družbe Syndial in/ali Versalis. Drugi pritožbeni razlog temelji na zatrjevanju napačni uporabi prava pri določanju višine globe.

Prvi pritožbeni razlog: kršitve člena 101 PDEU, členov 41, od 47 do 49 in 52 Listine, členov 6 in 7 EKČP in splošnih pravnih načel ter neobstoj obrazložitve

- 38 Prvi pritožbeni razlog, ki ga navaja družba Eni, se nanaša na kršitve člena 101 PDEU, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter členov 6 in 7 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP), na kršitev načel domneve nedolžnosti, zakonitosti, individualizacije kazni, osebne odgovornosti, sorazmernosti, na kršitev pravice do obrambe in pravice do poštenega sojenja ter na neobstoj obrazložitve v nasprotju s členom 296 PDEU.

39 Prvi pritožbeni razlog je v bistvu razdeljen na štiri dele. Prvi del se nanaša na to, da naj bi Splošno sodišče večkrat napačno uporabilo pravo glede pogojev za pripis odgovornosti za kršitev in dokaznih pravil. Drugi in tretji del se nanašata na to, da naj bi Splošno sodišče napačno presojalo možnost ovrženja domneve odgovornosti, zaradi česar naj bi bila odgovornost, pripisana družbi Eni, objektivna, domneva odgovornosti pa naj bi bila neizpodbojna. Četrty del se nanaša na zatrjevano kršitev načela omejene odgovornosti kapitalskih družb, splošnih načel glede odgovornosti in načel glede nasledstva podjetij.

– Dopustnost nekaterih očitkov

40 Glede očitkov v zvezi z domnevno kršitvijo člena 47 Listine in člena 6 EKČP, ki jih ni mogoče z gotovostjo uvrstiti v točno določen del prvega pritožbenega razloga, Komisija najprej trdi, da niso bili podani na prvi stopnji in naj zato ne bi bili dopustni. Enako naj bi veljalo za očitek družbe Eni, da domneva odgovornosti na podlagi stoddstotnega nadzora povzroča neupravičeno razliko v obravnavanju med splošno predpostavko o nepopolnem nadzoru matične družbe in položaji, v katerih je matična družba imetnica 100 % kapitala hčerinske družbe.

41 Glede tega je treba ugotoviti, da ti očitki, kot je poudarila Komisija, dejansko niso bili podani pred Splošnim sodiščem. Toda ta okoliščina sama po sebi ne zadostuje za nedopustnost navedenih očitkov, če ti niso namenjeni uvedbi novega tožbenega razloga za utemeljitev tožbe, vložene pri Splošnem sodišču, temveč izpodbijanju utemeljenosti izpodbijane sodbe. V obravnavanem primeru je očitke, navedene v prejšnji točki, dejansko mogoče razlagati tako.

42 Zato je treba ugotoviti, da so očitki družbe Eni, ki se nanašajo na zatrjevano kršitev člena 47 Listine in člena 6 EKČP ter na zatrjevano neupravičeno razliko v obravnavanju, ki temelji zgolj na stopnji udeležbe matične družbe v njeni hčerinski družbi, dopustni.

– Prvi del prvega pritožbenega razloga: napačna uporaba prava Splošnega sodišča glede pogojev za pripis odgovornosti za kršitev in dokaznih pravil

i) Trditve strank

43 Družba Eni trdi, da se Splošno sodišče v nasprotju s tem, kar je Sodišče zahtevalo od Komisije v sodbi z dne 20. januarja 2011 v zadevi General Química in drugi proti Komisiji (C-90/09 P, ZOdl., str. I-1, točka 78), ni konkretno izreklo o trditvah družbe Eni glede zatrjevane obveznosti Komisije, da dokaže dejansko odločilno vplivanje družbe Eni na njeno hčerinsko družbo Versalis.

44 Glede tega naj bi Splošno sodišče zgolj zvesto sledilo sodbi z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji (C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237), zaradi česar naj bi bila izpodbijana sodba brez obrazložitve. Poleg tega naj domneva dejanskega odločilnega vplivanja družbe na hčerinsko družbo, ki je v njeni stoddstotni lasti, ne bi bila utemeljena in naj bi bila v nasprotju zlasti z načeli zakonitosti, individualizacije kazni, osebne odgovornosti in pravne varnosti.

45 Komisija v bistvu meni, da lahko v skladu z ustaljeno sodno prakso upravičeno domneva dejanski nadzor matične družbe zgolj na podlagi tega, da ima ta v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe.

ii) Presoja Sodišča

46 Najprej je treba opozoriti, da se zlasti glede na gospodarske, organizacijske in pravne povezave med matično in hčerinsko družbo ravnanje hčerinske družbe za namene uporabe člena 101 PDEU lahko pripiše matični, ker hčerinska družba, čeprav je ločen pravni subjekt, o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak se v bistvu ravna po navodilih matične družbe. Ker sta namreč v takem

položaju matična in hčerinska družba del iste gospodarske enote in sta eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU, lahko Komisija odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila pri kršitvi osebno vpletena (glej zlasti sklep z dne 13. decembra 2012 v zadevi Transcatib proti Komisiji, C-654/11 P, točka 29 in navedena sodna praksa).

- 47 Iz ustaljene sodne prakse je razvidno tudi, da v posebnem primeru, v katerem ima matična družba v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila Unije o konkurenci, obstaja izpodbojna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na hčerinsko družbo. V takem položaju za potrditev navedene domneve zadostuje, da Komisija dokaže, da je ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe v lasti njene matične družbe (glej zlasti sodbo z dne 3. maja 2012 v zadevi Legris Industries proti Komisiji, C-289/11 P, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 48 Poleg tega obstaja v posebnem primeru, v katerem ima holdinška družba v lasti 100 % kapitala vmesne družbe, ki ima sama v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe iz njene skupine, ki je storila kršitev pravil Unije o konkurenci, tudi izpodbojna domneva, da ta holdinška družba odločilno vpliva na ravnanje vmesne družbe in posredno, prek te vmesne družbe, tudi na ravnanje navedene hčerinske družbe (zgoraj navedena sodba General Química in drugi proti Komisiji, točka 88).
- 49 V obravnavanem primeru je imela družba Eni med celotnim trajanjem zadevne kršitve neposredno ali posredno v lasti vsaj 99,97 % kapitala družb, ki so bile neposredno dejavne v njeni skupini v sektorjih BK in SBK, in sicer družb EniChem Elastomeri, EniChem SpA in Versalis, česar družba Eni ne zanika. Zato se lahko domneva iz točk 47 in 48 te sodbe, ki je razvidna iz ustaljene sodne prakse, uporabi za družbo Eni.
- 50 Glede trditve družbe Eni, da je navedena domneva dejanskega odločilnega vpliva v nasprotju z načeli zakonitosti, individualizacije kazni, osebne odgovornosti in pravne varnosti, zadostuje opozorilo, da je ta domneva namenjena prav vzpostavitvi ravnovesja med pomenom cilja omejevanja ravnanj, ki so v nasprotju s pravili konkurence, zlasti s členom 101 PDEU, in preprečevanja njihovega ponavljanja na eni strani ter pomenom zahtev nekaterih splošnih načel prava Unije, kot so zlasti načela domneve nedolžnosti, individualizacije kazni in pravne varnosti ter pravice do obrambe, vključno z načelom enakosti orožij, na drugi strani. Ravno zato je izpodbojna (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 29. septembra 2011 v zadevi Elf Aquitaine proti Komisiji, C-521/09 P, ZOdl., str. I-8947, točka 59). Ker trditve družbe Eni niso utemeljene, pri izpodbijani sodbi tako glede tega ni bila storjena nobena napaka.
- 51 Dalje je Splošno sodišče glede zatrjevanega neobstoja obrazložitve v točkah od 56 do 67 izpodbijane sodbe podrobno pojasnilo, zakaj je v skladu z ustaljeno sodno prakso menilo, da se lahko Komisija pri ugotovitvi odgovornosti družbe Eni za kršitev, ki jo je storila med drugim družba Versalis, veljavno opre na zadevno domnevo. Ta pojasnila ne dopuščajo dvoma o preudarkih, na katerih je Splošno sodišče glede tega utemeljilo izpodbijano sodbo, in Sodišču omogočajo nadzor. Izpodbijana sodba torej v teh okoliščinah ni neobrazložena. Glede tega v nasprotju s trditvami družbe Eni tudi ni pomembno, da se je Splošno sodišče za obrazložitev sodbe oprlo na zgoraj navedeno sodbo Akzo Nobel in drugi proti Komisiji.
- 52 Glede na navedeno je torej treba prvi del prvega pritožbenega razloga zavrni kot neutemeljen.

– Drugi in tretji del prvega pritožbenega razloga: domnevno napačna presoja Splošnega sodišča glede možnosti ovrženja domneve odgovornosti, zaradi katere naj bi bila odgovornost, pripisana družbi Eni, objektivna, domneva odgovornosti pa neizpodbojna

i) Trditve strank

- 53 Družba Eni z drugim in tretjim delom prvega pritožbenega razloga, ki ju je treba obravnavati skupaj, trdi, da bi bilo treba šteti, da dokazi, ki jih je predložila Komisiji v upravnem postopku, zadostujejo za ovrženje domneve odgovornosti. Splošno sodišče naj ne bi popolnoma, nepristransko in konkretno proučilo vseh elementov v spisu. Natančneje, Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo, da družba Eni ni nikoli delovala neposredno v zadevnem sektorju, da se vodstveni položaji matične in hčerinskih družb niso prekrivali ali povezovali, da družba Eni ni bila obveščena niti o strateških in poslovnih načrtih, kakor so jih opredelile operativne družbe, niti o njihovem izvajanju in da družba Eni nikakor ni sodelovala pri odločanju o opredelitvi strateških in poslovnih načrtov ter zlasti letnega obsega prodaje in cen.
- 54 Vendar naj bi Splošno sodišče vztrajalo pri dveh vidikih, in sicer, prvič, vlogi družbe Eni kot tehničnega in finančnega usklajevalca, in drugič, sorazmerni velikosti kemijskega sektorja v skupini. Trditev družbe Eni, da njena hčerinska družba opravlja ločeno dejavnost, ki je zelo oddaljena od drugih dejavnosti, naj bi Splošno sodišče zavrnilo zgolj na podlagi sklicevanja na svojo sodno prakso. Vendar naj bi Sodišče v točki 76 in naslednjih zgoraj navedene sodbe General Química in drugi proti Komisiji tak pristop grajalo.
- 55 Poleg tega naj bi Splošno sodišče ponavljalo ugotovitve Komisije, da v hčerinskih družbah hierarhična razmerja vodijo do delegiranih administratorjev hčerinskih družb, ki naj bi sami odgovarjali svojim upravnim odborom, ki naj bi jih posredno imenovala družba Eni. Vendar naj bi bilo imenovanje upravnega odbora le tipična pravica glavnega delničarja in naj samo po sebi ne bi pomenilo odločilnega vplivanja na ravnanje hčerinske družbe. Splošno sodišče naj bi se v točki 100 izpodbijane sodbe sklicevalo samo na preizkus, ki ga je v zvezi s tem opravila Komisija, in ugotovilo, da se ta preizkus ne zdi očitno napačen, pri tem pa naj ne bi odločalo o trditvah družbe Eni. Obrazložitev izpodbijane sodbe naj torej očitno ne bi bila zadostna.
- 56 Družba Eni meni tudi, da ugotovitev Splošnega sodišča v točki 102 izpodbijane sodbe, da to, da ima pritožnica zgolj posredno v lasti 100 % kapitala podjetij, dejavnih v proizvodnji BK in SBK, ne dokazuje, da družba Eni in zadevna podjetja sestavljajo enoten gospodarski subjekt, ni dovolj potrjena in je v nasprotju s samo sodno prakso Splošnega sodišča.
- 57 Družba Eni poleg tega trdi, da njeno razlogovanje o objektivnosti odgovornosti, ki ji je pripisana, v nasprotju s presojo Splošnega sodišča ne temelji na napačni predpostavki. Izpodbojnost domneve dejanskega odločilnega vpliva naj bi namreč imela ob uporabi dejanski obseg. Komisija pa naj bi zagovarjala tezo, da dejansko odločilno vplivanje sovпада z nadzorom. Splošno sodišče naj bi potrjevalo to tezo s tem, da je *a priori* zavrnilo upoštevnost objektivnih elementov, ki jih je navedla družba Eni. Ta pristop naj bi bil v nasprotju s pravico do obrambe, s temeljnimi pravnimi načeli, ki naj bi bila navedena tudi v Listini, z načelom domneve nedolžnosti in načelom zakonitosti ter naj bi pomenil kršitev načel individualizacije kazni in osebne odgovornosti.
- 58 Nazadnje naj bi Splošno sodišče po navedbah družbe Eni napačno ugotovilo, da Komisija ni kršila načela dobrega upravljanja.
- 59 Komisija meni, da so očitki družbe Eni dopustni v delu, v katerem se dejansko nanašajo na novo presojo dejanskega stanja. Nikakor pa naj ne bi bili utemeljeni. Splošno sodišče naj bi upoštevalo dejanske okoliščine, ki jih je navedla družba Eni, da bi ovrгла domnevo v zvezi s stoddotnim nadzorom, in pojasnilo, zakaj so bile navedene okoliščine brezpredmetne ali neutemeljene. Družba Eni

naj bi morala dokazati, da bi se morala njena hčerinska družba iz zakonskih ali drugih razlogov upravljati kot ločeno podjetje, ali celo, da je bila stoodstotna udeležba zgolj začasna in prehodna, da bi tako dokazala, da s hčerinsko družbo ni sestavljala enega samega podjetja, ki je storilo zadevno kršitev. Obrazložitev sodbe naj bi bila glede tega vprašanja pravilna, zadostna in prepričljiva.

ii) Presoja Sodišča

- 60 Najprej je treba odgovoriti na trditve Komisije o zatrtjevanju nedopustnosti drugega dela prvega pritožbenega razloga v delu, v katerem naj bi se s tem želela izpodbiti presoja dejanskega stanja, ki jo je opravilo Splošno sodišče.
- 61 Glede tega je treba ugotoviti, da je družba Eni v pritožbi v utemeljitev trditve, da je ovrгла domnevo svoje odgovornosti kot matične družbe, ki ima v lasti 100 % ali skoraj 100 % kapitala hčerinske družbe, poudarila nekatere dejanske okoliščine, navedene v točki 53 te sodbe.
- 62 Vendar družba Eni, kot je poudarila na obravnavi, v teh okoliščinah ne izpodbija presoje teh okoliščin na ravni dejanskega stanja, temveč pravno presojo, s katero je Splošno sodišče ugotovilo, da na podlagi teh okoliščin, tudi če so bile dejansko dokazane, ni mogoče ugotoviti, da družba Eni in zlasti družba Versalis nista sestavljali enega samega podjetja v smislu člena 101 PDEU. Ta očitke je torej v delu, v katerem se nanaša na nadzor te pravne presoje, ki ga opravi Sodišče, dopusten.
- 63 Glede utemeljenosti tega očitka je treba, prvič, opozoriti na sodno prakso, navedeno v točki 47 in naslednjih te sodbe, v skladu s katero lahko Komisija v primeru stoodstotnega ali skoraj stoodstotnega nadzora odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila ta pri kršitvi osebno vpletena, saj sta matična in hčerinska družba eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU (glej v tem smislu zgoraj navedeni sklep Transcatlab proti Komisiji, točka 29 in navedena sodna praksa), in to tudi v primerih, navedenih v točki 48 te sodbe, v katerih je nadzor posreden, kakršen je v obravnavanem primeru.
- 64 Glede okoliščin, ki jih navaja družba Eni za ovrženje zadevne domneve, pa je treba ugotoviti, da bi, tudi če bi bile dejansko dokazane pred Splošnim sodiščem, dokazovale, da je bila družba Versalis do neke mere samostojna pri kemijskih dejavnostih. Toda ta okoliščina sama po sebi ne zadostuje za dokaz, da družba Eni in zlasti družba Versalis nista sestavljali enega samega podjetja v smislu člena 101 PDEU. Poleg tega okoliščina, da je imela družba Eni vlogo „zgolj“ tehničnega in finančnega usklajevalca ali da je tem družbam dajala finančno in premoženjsko pomoč, kot je navedla, dokazuje, da se ni vzdržala odločilnega vplivanja na hčerinske družbe. Kakor je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točki 97 izpodbijane sodbe, je „[v] kontekstu skupine družb [...] namen družbe, ki med drugim usklajuje finančne naložbe skupine, da zbere deleže različnih družb in da zagotovi enotno vodenje teh družb zlasti prek nadzora nad sredstvi“.
- 65 Te ugotovitve ni mogoče omajati s tem, da družba Eni ni nikoli delovala neposredno v kemijskem sektorju ali da se vodstveni položaji matične in hčerinskih družb niso prekrivali ali povezovali. Okoliščina, da matična družba ni neposredno sodelovala pri tej kršitvi niti ni napeljevala na njeno storitev, ne dokazuje, da družbi nista isti gospodarski subjekt (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo General Química in drugi proti Komisiji, točka 103, in sodbo z dne 29. septembra 2011 v zadevi Arkema proti Komisiji, C-520/09 P, ZOdl., str. I-8901, točke od 48 do 50). Poleg tega bi naložbe v skupini lahko usklajevala družba Eni sama tudi brez takega prekrivanja, povezovanja ali neposredne vključenosti v operativno upravljanje hčerinskih družb, česar ne zanika.
- 66 V teh okoliščinah drugih trditev družbe Eni, namreč, da ni bila obveščena niti o strateških in poslovnih načrtih niti o njihovem izvajanju in da ni nikakor sodelovala pri odločanju o opredelitvi strateških in poslovnih načrtov ter letnega obsega prodaje in cen, v delu, v katerem se nanašajo le na operativne dejavnosti v kemijskem sektorju, prav tako ni mogoče sprejeti.

- 67 Dalje, glede trditev družbe Eni, da je imela v bistvu le tipične pravice glavnega delničarja in da samo to ne pomeni odločilnega vplivanja na ravnanje hčerinske družbe, je treba opozoriti, da domneva dejanskega odločilnega vpliva temelji na tem, da prav te pravice matične družbe, ki ima v lasti 100 % ali skoraj 100 % kapitala hčerinske družbe, tej razen v izjemnih okoliščinah omogočajo, da odločilno vpliva na ravnanje hčerinske družbe (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Elf Aquitaine proti Komisiji, točka 60), in da mora neobstoj takega dejanskega vpliva dokazati sama matična družba, in ne Komisija.
- 68 Ta razlaga obsega domneve dejanskega odločilnega vpliva, ki jo je uporabila Komisija, Splošno sodišče pa potrdilo, te domneve prav tako ne preoblikuje v neizpodbojno. To, da je težko predložiti nasproten dokaz, nujen za ovrženje neke domneve, namreč samo po sebi ne pomeni, da je ta domneva dejansko neizpodbojna (glej zgoraj navedeno sodbo Elf Aquitaine proti Komisiji, točka 70). Natančneje, družba Eni bi morala za ovrženje zadevne domneve dokazati, da družba Versalis ni bila samostojna samo operativno, temveč tudi finančno, česar pa ni storila.
- 69 Torej, ker trditev družbe Eni, da je Splošno sodišče domnevo dejanskega odločilnega vpliva pojmovalo kot objektivno ali neizpodbojno domnevo, ni utemeljena, prav tako ni mogoče sprejeti očitkov, da je Splošno sodišče s tem, da je navedeno domnevo priznalo kot tako, kršilo načela domneve nedolžnosti, individualizacije kazni, osebne odgovornosti, enakega obravnavanja in zakonitosti v smislu členov 52 in 47 Listine ter členov 6 in 7 EKČP.
- 70 Splošno sodišče torej v izpodbijani sodbi ni napačno uporabilo prava, ko je potrdilo razlogovanje Komisije, v skladu s katerim niti trditve družbe Eni, ki so se izrecno obravnavale v točkah od 382 do 398 obrazložitve sporne odločbe, niti druge trditve, ki jih je družba Eni podala pred Splošnim sodiščem, ne morejo zadostovati za ovrženje zadevne domneve. Zato je treba očitke, podane v zvezi s tem, zavrniti.
- 71 Drugič, glede zatrjevanje kršitve obveznosti obrazložitve s strani Komisije in nato s strani Splošnega sodišča je najprej treba spomniti na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je namen obveznosti obrazložitve posamične odločbe – poleg omogočanja sodnega nadzora – zadevnim osebam zagotoviti dovolj informacij, s katerimi je mogoče ugotoviti, ali odločba morda vsebuje napako, ki omogoča njeno izpodbijanje (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Elf Aquitaine proti Komisiji, točka 148 in navedena sodna praksa).
- 72 V obravnavanem primeru je torej treba ugotoviti, da podrobna obrazložitev odgovornosti družbe Eni za zadevno kršitev, ki jo je Komisija podala v točkah od 382 do 398 obrazložitve sporne odločbe, izpolnjuje zahteve, ki so razvidne iz sodne prakse, navedene v prejšnji točki. Čeprav Komisija ni obravnavala vsakega posameznega elementa, na katerega se je družba Eni sklicevala za ovrženje domneve dejanskega odločilnega vpliva, je vseeno podala dovolj informacij, s katerimi je mogoče ugotoviti, ali odločba morda vsebuje napako, ki omogoča njeno izpodbijanje. Komisija je v točki 388 obrazložitve sporne odločbe pojasnila predvsem, da so pravice družbe Eni, kakor so razvidne zlasti iz pravil o upravljanju podjetja v skupini, tej družbi omogočale nadzor nad bistvenimi vidiki poslovne politike njenih hčerinskih družb.
- 73 Splošno sodišče torej ni napačno uporabilo prava pri ugotovitvi, da je obrazložitev sporne odločbe v teh okoliščinah zadostna.
- 74 Glede obrazložitve izpodbijane sodbe je treba opozoriti, da mora v skladu z ustaljeno sodno prakso obrazložitev sodbe jasno in nedvoumno izražati sklepanje Splošnega sodišča, tako da se zainteresirane stranke lahko seznani z utemeljitvijo sprejete odločbe in da Sodišče opravi sodni nadzor (glej zlasti sodbo z dne 2. aprila 2009 v zadevi France Télécom proti Komisiji, C-202/07 P, ZOdl., str. I-2369, točka 29 in navedena sodna praksa).

- 75 V obravnavanem primeru namreč nič ne kaže na to, da natančno razlogovanje v točkah od 93 do 105 izpodbijane sodbe, ki se nanaša na obrazložitev sporne odločbe v zvezi s tem, ne izpolnjuje teh pogojev. Zato trditev, da je obrazložitev izpodbijane sodbe nezadostna v delu, v katerem je s sodbo potrjena obrazložitev sporne odločbe v zvezi z ovrženjem domneve dejanskega odločilnega vpliva, prav tako ni utemeljena.
- 76 Ob upoštevanju tega je Splošno sodišče v točki 103 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo tudi, da Komisija prav tako ni kršila načela dobrega upravljanja. Zato je treba tudi trditev družbe Eni v zvezi s tem zavrniti kot neutemeljeno.
- 77 Ker ni mogoče sprejeti nobene od trditev, ki jih je družba Eni podala v utemeljitev drugega in tretjega dela prvega pritožbenega razloga, ju je treba zavrniti kot neutemeljena.

– Četrty del prvega pritožbenega razloga: zatrjevana kršitev načela omejene odgovornosti kapitalskih družb, splošnih načel glede odgovornosti in načel glede nasledstva podjetij

i) Trditve strank

- 78 Družba Eni meni, da je iz načela omejene odgovornosti kapitalskih družb, splošnih načel glede odgovornosti in načel glede nasledstva podjetij razvidno, da je morebitno razširitev ločene pravne osebnosti družb v korist enotnega pojmovanja skupine mogoče upravičiti le popolnoma izjemoma, če so bile ugotovljene in dokazane zlorabe načela omejene odgovornosti. Splošno sodišče naj brez utemeljitve ne bi opravilo nobene posebne analize teh preudarkov in dveh mnenj, ki sta bili priloženi tožbi in sta se nanašali na ameriško konkurenčno pravo. Splošno sodišče naj bi nazadnje zgolj ponovilo ugotovitev iz točke 396 obrazložitve sporne odločbe, da „se ni treba sklicevati na druga pravna področja [...]“. Izpodbijana sodba naj bi bila torej glede tega nezakonita.
- 79 Poleg tega pritožnica trdi, da izpodbijana sodba ni dovolj obrazložena glede njenih trditev v zvezi s sodno prakso Sodišča o nasledstvu podjetij. Družba Eni poudarja, da je možnost pripisa odgovornosti subjektu, ki je ločen od kršitelja, omejena na posebne in izjemne primere, saj odstopa od načela osebne odgovornosti. Splošno sodišče naj ne bi proučilo, kakšne so pravne in organizacijske povezave med družbama Syndial in Versalis ter ali sta ti družbi v bistvu sledili istim poslovnim smernicam, ampak naj bi zgolj opozorilo, da sta bili obe hčerinski družbi v popolni, neposredni ali posredni lasti družbe Eni.
- 80 Komisija glede tega navaja, da v zvezi s konkurenčnim pravom Unije ni mogoče ničesar sklepati na podlagi načel, ki se na splošno uporabljajo v okviru prava družb. Pravila ameriškega prava na področju omejevalnih sporazumov naj ne bi bila zavezujoča za pravo Unije. Mnenji, ki se nanašata na to pravo in sta bili priloženi tožbi na prvi stopnji ter ponovno predlagani kot prilogi k pritožbi, naj bi bili torej popolnoma neupoštevni za to zadevo, poleg tega pa naj bi bili nedopustni v delu, v katerem naj bi vsebovali trditve, ki jih ni v besedilu tožbe. Nazadnje naj bi bila trditev v zvezi s sodno prakso o gospodarskem nasledstvu podjetij popolnoma neupoštevna, saj naj se družbi Eni odgovornost za zadevno kršitev ne bi pripisovala na podlagi nasledstva, kot je Splošno sodišče dovolj pojasnilo v točki 117 izpodbijane sodbe. Poleg tega naj bi ta sodna praksa potrjevala stališče Komisije.

ii) Presoja Sodišča

- 81 Prvič, glede sklicevanja družbe Eni na splošni pravni načeli, in sicer načeli omejene odgovornosti kapitalskih družb in ločene pravne osebnosti družb, ki naj bi nasprotovali odgovornosti družbe Eni za kršitev, ki sta jo storili njeni hčerinski družbi, ter glede mnenj, ki utemljujeta njene trditve in sta priloženi tožbi, je treba ugotoviti, da je ta očitek očitno neutemeljen.

- 82 Glede tega zadostuje napotiti na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero se konkurenčno pravo Unije nanaša na dejavnosti podjetij (glej zlasti sodbo z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 59) in je treba pojem podjetja razumeti tako, da označuje gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb (glej zlasti sodbo z dne 14. decembra 2006 v zadevi Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, ZODl., str. I-11987, točka 40) ter mora tak gospodarski subjekt, kadar krši pravila o konkurenci, po načelu osebne odgovornosti za to kršitev odgovarjati sam (zgoraj navedena sodba Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 83 V skladu s to ustaljeno sodno prakso je lahko Splošno sodišče v točki 113 in naslednjih izpodbijane sodbe veljavno zavrnilo podobne očitke, ki jih je družba Eni podala na prvi stopnji, ne da bi to podrobno obrazložilo. Poleg tega Splošno sodišče v delu, v katerem je Eni dejansko želela izpodbiti veljavnost domneve dejanskega odločilnega vpliva matične družbe na hčerinsko družbo, ki je v njeni stoodstotni ali skoraj stoodstotni lasti, prav tako ni storilo napake s tem, da je napotilo na svoje preudarke o tem vprašanju in ugotovilo, da so trditve družbe Eni o tem temeljile na napačni predpostavki.
- 84 Drugič, očitek o nezadostnosti obrazložitve izpodbijane sodbe v zvezi s sodno prakso Sodišča na področju nasledstva podjetij ni utemeljen.
- 85 Kot je Splošno sodišče v bistvu ugotovilo v točki 117 izpodbijane sodbe, odgovornost družbe Eni, ki se uveljavlja v obravnavanem primeru, ne izvira iz položaja nasledstva podjetij, ker je imela družba Eni ob kršitvi popoln ali skoraj popoln nadzor nad hčerinskimi družbami, kar se ni izpodbijalo. Komisija bi torej lahko na podlagi sodne prakse iz točk 47 in 48 te sodbe domnevala, da družba Eni, če ni nasprotnega dokaza, med zadevno kršitvijo nikoli ni prenehala sestavljati „podjetja“ v smislu člena 101 PDEU, ki je storilec kršitve, na katero se nanaša sporna odločba. Kakor pa je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v izpodbijani sodbi, nasprotni dokaz ni bil predložen. Splošno sodišče je torej pravno zadostno obrazložilo izpodbijano sodbo.
- 86 Zato je treba tudi četrti del prvega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljen.
- 87 Ker ni bil sprejet nobeden od štirih delov prvega pritožbenega razloga, je treba ta pritožbeni razlog zavrniti v celoti.
- Drugi pritožbeni razlog: kršitev člena 23 Uredbe št. 1/2003 in načela sorazmernosti ter neobstoj obrazložitve, ki je v nasprotju s členom 296 PDEU
- 88 Drugi pritožbeni razlog, naveden v utemeljitev pritožbe družbe Eni, je v bistvu razdeljen na dva dela. Prvi del se nanaša na napake pri presoji Splošnega sodišča v zvezi s težo kršitve in množiteljem, drugi del pa na neupoštevanje učinkov izključitve družbe Syndial na izračun globe.
- Prvi del drugega pritožbenega razloga: napake pri presoji Splošnega sodišča v zvezi s težo kršitve in množiteljem
- i) Trditve strank
- 89 Družba Eni s prvim delom drugega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče pri določitvi osnovnega zneska globe glede na težo kršitve upoštevalo samo naravo kršitve, opredeljeno le glede na nezakoniti predmet omejevalnega sporazuma, ne da bi upoštevala vrsto drugih upoštevanih dejavnikov.

- 90 Najprej, Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo, da naj bi bili učinki protikonkurenčnih ravnanj, ugotovljenih v sporni odločbi, „izmerljivi“ v smislu točke 1 A Smernic in da naj bi jih Komisija dejansko izmerila v prvem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Komisija naj bi po mnenju družbe Eni zato morala proučiti te učinke.
- 91 Dalje, Splošno sodišče naj s svojo utemeljitvijo ne bi pojasnilo, na podlagi katerih meril se je izhodiščni znesek z minimalnih 20 milijonov EUR zvišal na 55 milijonov EUR.
- 92 Nazadnje, družba Eni Splošnemu sodišču očita, da je zavrnilo njeno utemeljitev, da se ni zavedala, da so zadevna ravnanja protikonkurenčna, s tem, da je v točki 145 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se je družba „EniChem SpA“ morala zavedati protikonkurenčnosti takega ravnanja. Družba Eni meni, da je obrazložitev Splošnega sodišča protislovna, saj je Komisija družbi Eni pripisala odgovornost samo zaradi njene vloge matične družbe, in ne zato, ker naj bi se zavedala zadevnih ravnanj.
- 93 Glede množitelja z odvrčalnim učinkom družba Eni trdi, da Splošno sodišče ni upoštevalo, da kemija nikoli ni bila glavna dejavnost pritožnice in je imela v industrijski politiki skupine le omejen pomen. Splošno sodišče naj prav tako ne bi pravilno presodilo napačne uporabe množitelja 2 s strani Komisije, ki naj ne bi pravilno presodila prometa naslovnih sporne odločbe in naj glede tega prav tako ne bi podala primerne obrazložitve.
- 94 Komisija poudarja zlasti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso horizontalne omejevalne sporazume glede cen mogoče opredeliti kot „zelo resne“ kršitve. Ugotovitev posebnih učinkov naj bi pomenila še dodaten dejavnik, ki ga je treba upoštevati za povečanje izhodiščnega zneska globe. To, da je Komisija menila, da lahko to presoja šele po neuspešnem poskusu v prvem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, naj glede tega ne bi spremenilo ničesar.
- 95 Trditev pritožnice, da se je omejevalni sporazum nanašal le na omejen del upoštevnega trga, naj bi bila povezana z dejanskimi okoliščinami in naj zato ne bi bila dopustna. Zakaj se je znesek 55 milijonov EUR uporabil kot izhodišče za izračun globe, naj bi Splošno sodišče izčrpno pojasnilo v točki 143 izpodbijane sodbe. Čeprav Komisija meni, da subjektivni element ni upošteven, je bila po njenem mnenju družba Eni, ker je nadzorovala podjetje, ki je sodelovalo pri zadevnem omejevalnem sporazumu, seznanjena tudi z zadevnimi protikonkurenčnimi ravnanji.

ii) Presoja Sodišča

- 96 Prvič, glede upoštevnosti učinkov zadevne kršitve je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso težo kršitev prava Unije v zvezi s konkurenco ugotoviti glede na številne elemente, ne da bi obstajal zavezujoč in izčrpen seznam meril, ki jih je treba upoštevati (glej zlasti sodbo z dne 19. decembra 2012 v zadevi Bavaria proti Komisiji, C-445/11 P, točka 59 in navedena sodna praksa). Natančneje, konkretni učinek kršitve na trg ni odločilno merilo za določitev višine glob (glej sodbi z dne 8. decembra 2011 v zadevah KME Germany in drugi proti Komisiji, C-272/09 P, ZOdl., str. I-12789, točka 34, in C-389/10 P, ZOdl., str. I-13125, točka 44).
- 97 Poleg tega je horizontalne omejevalne sporazume glede cen ali razdelitev trgov mogoče opredeliti kot zelo resne kršitve že na podlagi njihove narave, ne da bi bilo treba Komisiji dokazati dejanski vpliv kršitve na trg (glej zlasti zgoraj navedeni sklep Transcatab proti Komisiji, točka 42). V tem primeru je dejanski vpliv kršitve le eden od dejavnikov, ki lahko, če ga je mogoče izmeriti, Komisiji omogoči, da izhodiščno globo poveča nad predvidenih 20 milijonov EUR (sodba z dne 3. septembra 2009 v zadevi Prym in Prym Consumer proti Komisiji, C-534/07 P, ZOdl., str. I-7415, točka 75).

- 98 Zato bi Splošno sodišče, če bi upoštevalo učinke konkretnega vpliva zadevne kršitve na trg, kadar so ti učinki dejansko izmerljivi, to storilo za dodatno pojasnitev. Poleg tega upoštevanje konkretnega vpliva, ker je zadevna kršitev sama po sebi zelo resna, ne bi moglo povzročiti zvišanja globe. Ta očitek je torej brezpredmeten (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Prym in Prym Consumer proti Komisiji, točka 75, in zgoraj navedeni sklep Transcatab proti Komisiji, točki 43 in 44).
- 99 Drugič, glede očitka, da Splošno sodišče s svojo utemeljitvijo ni pojasnilo, po katerih merilih se je izhodiščni znesek z minimalnih 20 milijonov EUR zvišal na 55 milijonov EUR, je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točki 143 izpodbijane sodbe natančno navedlo dejavnike, ki jih je upoštevalo pri presoji teže kršitve. Ta očitek je torej očitno neutemeljen. Zgolj to, da je Splošno sodišče glede tega pri izvajanju neomejene sodne pristojnosti potrdilo več elementov presoje Komisije v sporni odločbi, ne more omajati te ugotovitve (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2012 v zadevi E.ON Energie proti Komisiji, C-89/11 P, točka 133).
- 100 Tretjič, glede neseznanjenosti družbe Eni s protikonkurenčnostjo kršitvenih ravnanj zadostuje opozorilo, da je bila odgovornost za kršitev tej družbi pripisana zato, ker je ta, kot je razvidno iz preudarkov v tej sodbi glede prvega pritožbenega razloga, z družbo „EniChem SpA“, ki je postala družba Syndial, sestavljala eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU. Glede na navedeno ugotovitev Splošnega sodišča – ki se ne izpodbija – v točki 145 izpodbijane sodbe, da je bila družba EniChem SpA nujno seznanjena s storjeno kršitvijo, zadostuje za zavrnitev trditve, podane na prvi stopnji, da je Komisija napačno določila izhodiščni znesek globe, ne da bi upoštevala subjektivni element v zvezi z družbo Eni. Ta očitek je torej očitno neutemeljen, ne da bi bilo treba odločati o vprašanju, ali je seznanjenost s protikonkurenčnostjo zadevnih ravnanj upoštevna za določitev zneska globe.
- 101 Četrtrič, očitek, da Splošno sodišče ni upoštevalo zatrjevanega omejenega pomena kemijskega sektorja v industrijski politiki skupine, je brezpredmeten. Tudi če bi bila ta okoliščina dokazana, ne bi bila upoštevna za določitev izhodiščnega zneska za izračun globe. Prav tako ne more pomeniti olajševalne okoliščine v smislu točke 2 Smernic.
- 102 Petič, glede očitka, da je Splošno sodišče napačno presodilo to, da naj bi Komisija napačno uporabila množitelj 2, in nezadostno obrazložitev izpodbijane sodbe v zvezi s tem, je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso v pritožbi jasno navesti grajane dele sodbe, katere razveljavitev je predlagana, ter pravne trditve, ki ta predlog še posebej utemeljujejo (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Arkema proti Komisiji, točka 59 in navedena sodna praksa).
- 103 Ugotoviti pa je treba, da družba Eni v tem kontekstu ni natančno opredelila pravnih argumentov, ki posebej utemeljujejo njen predlog za razveljavitev izpodbijane sodbe. V točki 71 pritožbe namreč le trdi, da Komisija ni „pravilno“ presodila „upoštevni“ dejavnikov za izračun, med katere spada promet, in da Splošno sodišče ni „pravilno“ presodilo te domnevno napačne uporabe. Družba Eni tudi ni pojasnila, zakaj izpodbijana sodba glede tega ni bila pravilno obrazložena. V teh okoliščinah Sodišče ne more opraviti nadzora zakonitosti, saj bi sicer odločilo *ultra petitum* (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Arkema proti Komisiji, točka 61 in navedena sodna praksa). Ti očitki zato niso dopustni.
- 104 Nazadnje je glede očitka v zvezi s kršitvijo načela sorazmernosti treba ugotoviti, da družba Eni ne navaja drugačne utemeljitve od utemeljitve drugih očitkov, podanih v okviru prvega dela drugega pritožbenega razloga. Poleg tega je treba spomniti, da je pritožnica pred Splošnim sodiščem navedla v bistvu enake argumente za to, da bi to v okviru svoje neomejene sodne pristojnosti znižalo globo, naloženo pritožnici, in da je Splošno sodišče, potem ko je proučilo te argumente, ugotovilo, da ne upravičujejo takega znižanja (glej sklep z dne 2. februarja 2012 v zadevi Elf Aquitaine proti Komisiji, C-404/11 P, točka 89), čeprav je globo znižalo iz drugih razlogov.

105 V teh okoliščinah Sodišče iz razlogov pravičnosti s svojo presojo ne sme nadomestiti presoje Splošnega sodišča, ki pri izvajanju svoje neomejene sodne pristojnosti odloča o višini glob, naloženih podjetjem zaradi kršenja pravil prava Unije (glej zgoraj navedeni sklep Elf Aquitaine proti Komisiji, točka 90 in navedena sodna praksa). Tega očitka zato ni mogoče sprejeti.

106 Ker nobeden od očitkov v prvem delu drugega pritožbenega razloga ni utemeljen, je treba ta del zavrni.

– Drugi del drugega pritožbenega razloga: neupoštevanje učinkov izključitve družbe Syndial na izračun globe

i) Trditve strank

107 Družba Eni meni, da je izključitev družbe Syndial kot naslovnice sporne odločbe povzročila resne posledice za uporabo zgornje meje 10 % iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Družba Eni ponavlja svojo trditev, ki temelji na sodni praksi, v skladu s katero odgovornost v primeru nasledstva podjetij nujno predpostavlja, da je družba, ki je storilka kršitve, ekonomsko in/ali pravno prenehala obstajati, kar v obravnavanem primeru ne drži.

108 Komisija ugovarja, da Splošno sodišče, ki je obravnavalo s tem povezane trditve v točkah od 177 do 179 izpodbijane sodbe, ni storilo nobene napake. V celotnem obdobju omejevalnega sporazuma naj bi družba Eni nadzorovala družbo, ki je neposredno sodelovala v omejevalnem sporazumu, tako da naj to, da družbi Syndial ni bila naložena nobena globa, ne bi vplivalo na njeno odgovornost. Poleg tega naj bi se zgornja meja 10 % iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 nanašala na skupino, kot naj bi Splošno sodišče pojasnilo v točkah od 177 do 179 izpodbijane sodbe.

ii) Presoja Sodišča

109 Najprej, Splošno sodišče, ki je v točkah od 177 do 179 izpodbijane sodbe že zavrnilo utemeljitev družbe Eni, da je izključitev družbe Syndial kot naslovnice sporne odločbe povzročila „resne posledice“ za uporabo zgornje meje 10 % iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, je glede tega spomnilo na svojo sodno prakso, v skladu s katero je treba to zgornjo mejo izračunati na podlagi skupnega prometa vseh družb, ki sestavljajo enoten gospodarski subjekt, ki deluje kot podjetje v smislu člena 101 PDEU. Sodišče je že potrdilo, da pri tej sodni praksi pravo ni bilo napačno uporabljeno (glej sklep z dne 3. maja 2012 v zadevi World Wide Tobacco España proti Komisiji, C-240/11 P, točki 45 in 46).

110 Očitek družbe Eni glede tega je zato brezpredmeten, saj tudi če bi bila družba Syndial naslovnica sporne odločbe, višina globe, za plačilo katere bi bila družba Eni solidarno odgovorna, ne bi smela biti omejena na 10 % prometa družbe Syndial.

111 Dalje, glede na sodno prakso, navedeno v točki 109 te sodbe, ni upoštevana niti trditev, da odgovornost v primeru nasledstva podjetij nujno predpostavlja, da je podjetje, ki je storilec kršitve, ekonomsko in/ali pravno prenehalo obstajati, kar naj v obravnavanem primeru ne bi držalo. V teh okoliščinah je odločilno to, da je bila družba Syndial – in tega družba Eni ne izpodbija – neposredno vpletena v zadevno kršitev vsaj do prenosa svoje kemijske dejavnosti na družbo Versalis in da je bila družba Syndial, ko je bila neposredno vpletena v kršitev, pod nadzorom družbe Eni.

112 Nazadnje, družba Eni ni potrdila, da je družba Syndial po prenosu kemijske dejavnosti na družbo Versalis in pred sprejetjem sporne odločbe prenehala biti del skupine pod nadzorom družbe Eni. Pritožnica tako med zadevno kršitvijo in do sprejetja sporne odločbe nikoli ni prenehala biti krovna družba v podjetju, ki je storilo zadevno kršitev, tako da trditve družbe Eni v zvezi z nasledstvom podjetij v tem kontekstu niso upoštevne.

- 113 Drugi del drugega pritožbenega razloga je torej prav tako treba zavrniti in zato tudi drugi pritožbeni razlog v celoti.
- 114 Ker ni mogoče sprejeti nobenega pritožbenega razloga, je treba to pritožbo v celoti zavrniti.

Nasprotna pritožba

Trditve strank

- 115 Komisija v utemeljitev nasprotne pritožbe navaja en sam pritožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev člena 296 PDEU v povezavi s členom 101 PDEU, procesne napake, ki škodijo interesom Komisije, in na kršitev načela kontradiktornosti. V izpodbijani sodbi naj bi bilo napačno ugotovljeno, da v sporni odločbi ni navedenih dovolj dokazov za obteževalno okoliščino ponovne kršitve družb Eni in Versalis.
- 116 Komisija opozarja, da je v točki 430 drugega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah napovedala, da namerava kot obteževalno okoliščino upoštevati že ugotovljene prejšnje kršitve, in je izrecno navedla sodelovanje družbe Eni pri kršitvah, ugotovljenih v odločbah Polipropilen in PVC II. Družba Eni naj se v zvezi s tem v postopku pred Komisijo ne bi izrekla. Družba Eni naj bi v tožbi na prvi stopnji prvič trdila, da po eni strani storilec prejšnjih kršitev in oseba, ki je zdaj vpletena v kršitev, nista enaka, saj se zadevni sektorji nanašajo na različne proizvode in trge ter so bili preneseni že pred sprejetjem odločb Polipropilen in PVC II, in da je po drugi strani podjetje iz skupine, ki je vpleteno v prejšnje zadeve s področja konkurence, podjetje EniChem SpA.
- 117 Vendar družba Eni ni nikoli trdila, da družbe, ki so bile sankcionirane v odločbah Polipropilen in PVC II niso bile pod vodstvom „skupine ENI“. Komisija meni, da če bi hotela, bi v teh odločbah lahko naložila globo isti matični družbi, družbi Eni, ki naj bi v celoti nadzorovala družbi, na kateri sta bili ti odločbi naslovljeni, in sicer družbi EniChem SpA in Anic SpA. Splošno sodišče naj bi v sodbi z dne 30. septembra 2003 v zadevi Manufacture française des pneumatiques Michelin proti Komisiji (T-203/01, Recueil, str. II-4071) potrdilo, da Komisija v takih pogojih lahko pravilno ugotovi, da je bilo isto podjetje že obsojeno za enakovrstno kršitev.
- 118 Splošno sodišče naj na stranke ne bi nasloвило pisnih vprašanj glede ponovne kršitve in naj na obravnavi ne bi zahtevalo pojasnil o dejanskem stanju. Z izpodbijano sodbo naj bi bila torej sporna odločba popolnoma nepričakovano razglašena za delno nično na podlagi zatrjevanega neobstoja obrazložitve. Z izpodbijano sodbo naj bi bil tako kršen člen 296 PDEU v povezavi s členom 101 PDEU. Splošno sodišče naj bi napačno ugotovilo predmet in obseg obveznosti obrazložitve. Poleg tega Komisija meni, da pristop Splošnega sodišča vključuje resno kršitev načela kontradiktornosti in zato procesno napako, ki škoduje interesom Komisije.
- 119 Komisija poudarja, da je treba obrazložitev akta presoјati zlasti glede na njegovo sobesedilo. Sodišče naj bi tako v sodbi z dne 22. junija 2004 v zadevi Portugalska proti Komisiji (C-42/01, ZOdl., str. I-6079, točka 66 in navedena sodna praksa) razsodilo, da zadostuje, da odločba, ki je bila sprejeta v okoliščinah, ki so naslovníku dobro poznane, vsebuje skrajšano obrazložitev. Poleg tega Komisija meni, da bi morale Splošno sodišče Komisiji omogočiti, da pojasni in natančno izrazi obrazložitev, kot naj bi storilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2012, Versalis in Eni proti Komisiji (T-103/08).
- 120 Nazadnje Komisija meni, da točke od 366 do 373 obrazložitve sporne odločbe jasno dokazujejo kontinuiteto med podjetjem, na katero je naslovljena odločba PVC II, in podjetjem, ki je vpleteno v zadevno kršitev v tej zadevi. Komisija zato predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe v delu, v katerem je Splošno sodišče sporno odločbo razglasilo za delno nično glede ugotovitve ponovne kršitve tako v zvezi z odločbo Polipropilen kot v zvezi z odločbo PVC II, vsekakor pa v delu, v katerem je Splošno sodišče to odločbo razglasilo za nično glede ugotovitve ponovne kršitve v zvezi z odločbo PVC II.

- 121 Družba Eni meni, da se Komisija v nasprotni pritožbi opira na napačno razlago sporne odločbe in izpodbijane sodbe ter na varljivo predstavitev ugovorov, ki jih je družba Eni podala v upravnem postopku in na prvi stopnji.
- 122 Družba Eni trdi, da pravo Unije naslovniku obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne nalaga, naj različne pravne in dejanske elemente izpodbija v upravnem postopku, in se glede tega sklicuje na sodbo Splošnega sodišča z dne 15. septembra 2011 v zadevi Koninklijke Grolsch proti Komisiji (T-234/07, ZOdl., str. II-6169, točka 37). Splošno sodišče naj bi pravilno ugotovilo, da Komisija družbi Eni ne more očitati ponovne kršitve s tem, da ji *ex post* pripiše odgovornost za kršitve, ki so se nekoč očitale družbama Enichem SpA in Anic SpA, zaradi nadzora nad kapitalom teh dveh družb, poleg tega pa naj bi Splošno sodišče ugotovilo, da to stališče ni dokazano.
- 123 Družba Eni poudarja, da Komisija v odločbah Polipropilen in PVC II nikakor ni vključevala matične družbe Eni, čeprav naj bi Komisija dejansko zaznala problem pripisa odgovornosti za ugotovljene kršitve. Toda Komisija naj ne bi mogla retroaktivno uveljavljati domneve v zvezi s stoddotnim nadzorom matične družbe nad kapitalom hčerinskih družb, ne da bi kršila zlasti načeli pravne varnosti in zaupanja v pravo ter povzročila neupravičene omejitve pravice družbe Eni do obrambe.
- 124 Poleg tega naj bi družba Eni v upravnem postopku že zanikala, da je mogoče njeno odgovornost uveljavljati zgolj na podlagi njenega vodilnega položaja v skupini in z domnevo. Meni, da bi morala Komisija dokazati, da je dejansko odločilno vplivala na svoje hčerinske družbe v sektorju PVC in polipropilena in da te na trgu niso ravnale samostojno.
- 125 Glede očitka, ki se nanaša na kršitev načela kontradiktornosti in drugih postopkovnih pravil družba Eni meni, da Komisija v svoji vlogi ni opredelila teh pravil in da ta očitek v delu, v katerem naj bi bil popolnoma nejasen, ni dopusten. Glede kršitve načela kontradiktornosti družba Eni meni, da se je na to načelo mogoče sklicevati le v primeru tožbenih razlogov, ki jih Splošno sodišče navede po uradni dolžnosti. Tožbeni razlog, ki ga je Splošno sodišče sprejelo, pa naj bi bil naveden v tožbi družbe Eni. Poleg tega naj bi bila „regularizacija“ obrazložitev sporne odločbe mogoča le, če se je ta obrazložitev nanašala na posebej določeno pravno vprašanje. V obravnavanem primeru naj take obrazložitve ne bi bilo.

Presoja Sodišča

- 126 Najprej je treba opozoriti, da mora biti obrazložitev, ki se zahteva s členom 296 PDEU, prilagojena vrsti obravnavanega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati, na čem temeljijo ugotovitve institucije, ki je akt izdala, tako da se lahko zainteresirane osebe seznani z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko pristojno sodišče opravi nadzor (glej sodbo z dne 19. julija 2012 v združenih zadevah Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji ter Komisija proti Alliance One International in drugim, C-628/10 P in C-14/11 P, točka 72 in navedena sodna praksa).
- 127 Tako je v zvezi s posamičnimi odločbami iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da je namen obveznosti obrazložitve tovrstne odločbe – poleg omogočanja sodnega nadzora – zagotoviti zadevnim osebam dovolj informacij, s katerimi je mogoče ugotoviti, ali odločba morda vsebuje napako, ki omogoča njeno izpodbijanje (zgoraj navedeni sodbi Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji ter Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 73 in navedena sodna praksa).
- 128 Obrazložitev mora biti torej načeloma sporočena zadevni osebi sočasno z odločbo, ki posega v njen položaj. Neobrazložitve ni mogoče odpraviti tako, da zadevna oseba spozna razloge za odločbo med postopkom pred sodiščem Unije (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji ter Komisija proti Alliance One International in drugim, točka 74 in navedena sodna praksa).

- 129 Iz tega je razvidno, da mora Komisija, kadar družbi naloži globo zaradi kršitve pravil Unije o konkurenci in pri izračunu globe uporabi množitelj, zato da upošteva, da je bila ta družba že prej vpletena v kršitev pravil konkurence, skupaj z odločbo o naložitvi navedene globe podati obrazložitev, ki sodiščem Unije in tej družbi omogoča razumeti, kako in koliko je bila vpletena v prejšnjo kršitev. Zlasti če Komisija meni, da je navedena družba sestavljala podjetje, ki je bilo naslovnik odločbe o prejšnji kršitvi, mora to trditev pravno zadostno obrazložiti.
- 130 V obravnavanem primeru je treba opozoriti, da je Komisija v točki 430 obrazložitve drugega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da bo upoštevala prejšnje ugotovitve podobnih kršitev, glede tega pa je napotila na odločbi Polipropilen in PVC II ter navedla, da je bila družba „ENI“ „vključena“ v ti odločbi. Enaka sumarna ugotovitev je v točki 487 obrazložitve sporne odločbe, v kateri Komisija poleg tega ugotavlja, da je bila družba „Enichem“ že naslovnica navedenih odločb. Nazadnje je točko 488 obrazložitve sporne odločbe mogoče razlagati tako, da Komisija meni, da je isto podjetje v smislu člena 101 PDEU storilec kršitev, na kateri se nanašata odločbi Polipropilen in PVC II, in kršitve, ugotovljene s sporno odločbo.
- 131 Ker pa je odločba Polipropilen naslovljena med drugim na družbo Anic SpA, odločba PVC II pa med drugim na družbo „Enichem SpA“, je treba ugotoviti, da na podlagi navedb, ki so podane v sporni odločbi in na katere je opozorjeno v prejšnji točki, nikakor ni mogoče razumeti, kako in koliko naj bi bila družba Eni, ki je ni niti med naslovniki odločbe Polipropilen niti med naslovniki odločbe PVC II, vključena v ti odločbi.
- 132 Komisija sicer trdi, da točke od 366 do 373 obrazložitve sporne odločbe vsebujejo natančen opis vseh dogodkov v zvezi z družbo „EniChem“, vendar se ta pojasnila nanašajo samo na spremembe, do katerih je prišlo v skupini Eni od 20. maja 1996 do 28. novembra 2002, kot je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točki 167 izpodbijane sodbe. Navedene točke obrazložitve pa ne vsebujejo nobenega pojasnila o družbah, ki sestavljajo podjetja, ki so naslovniki odločb Polipropilen in PVC II, v teh točkah ni navedeno, ali so te družbe tiste, na katere se nanaša sporna odločba, kar družba Eni zanika, te točke pa se prav tako ne nanašajo na morebitne spremembe, ki so v teh okoliščinah nastale med dnem sprejetja odločbe Polipropilen, to je 23. aprilom 1986, in odločbe PVC II, to je 27. julijem 1994, ter začetkom kršitve, ugotovljene s sporno odločbo, torej 20. majem 1996.
- 133 Sporna odločba tako glede tega ni dovolj obrazložena.
- 134 Dalje, glede zatrjevanje kršitve načela kontradiktornosti, ki naj bi povzročila kršitev pravice Komisije do obrambe, zadostuje opozorilo, da je družba Eni, kot je pravilno poudarila, očitke nezadostne obrazložitve podala že v tožbi na prvi stopnji. Ker je Komisija zato lahko o tem očitku v celoti podala stališče v odgovoru na tožbo in na obravnavi na prvi stopnji, ni mogoče ugotoviti nobene kršitve načela kontradiktornosti, s katero bi bila kršena pravica Komisije do obrambe.
- 135 Poleg tega je morala Komisija, kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 128 te sodbe, podati zadostno obrazložitev sprejetja sporne odločbe. Torej ni razvidno, da bi mogle obširnejše informacije, ki bi jih Komisija ob neobstoju zatrjevanje kršitve načela kontradiktornosti lahko dala Splošnemu sodišču, kakor koli vplivati na izid izpodbijane sodbe.
- 136 Glede trditve, da družba Eni v postopku pred Komisijo še ni navedla, da naslovniki odločb Polipropilen in PVC II ter sporne odločbe niso isti, je treba opozoriti, kot je pravilno poudarila družba Eni, da nobena določba prava Unije naslovniku obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne nalaga, da mora izpodbijati različne dejanske ali pravne okoliščine tega obvestila v upravnem postopku.

- ¹³⁷ Splošno sodišče v teh okoliščinah ni napačno uporabilo prava s tem, da je razsodilo, da Komisija v sporni odločbi ni predložila dovolj podrobnih in natančnih dokazov za utemeljitev tega, da je isto „podjetje“ v smislu člena 101 PDEU ponovilo kršitveno ravnanje, in da je zato razglasilo člen 2(c) sporne odločbe v delu, v katerem določa višino globe, naložene družbi Eni, na 272,25 milijona EUR, za nič.
- ¹³⁸ Ker tako edini pritožbeni razlog, ki ga je Komisija navedla v utemeljitev nasprotne pritožbe, ni utemeljen, je treba to pritožbo zavrnilo.

Stroški

- ¹³⁹ V skladu s členom 184(2) Poslovnika, če pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče. V skladu s členom 138(1) Poslovnika, ki se na podlagi člena 184(1) Poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.
- ¹⁴⁰ Ker je glede pritožbe Komisija predlagala, naj se družbi Eni naloži plačilo stroškov, in ker pritožbeni razlogi družbe Eni niso bili sprejeti, se ji naloži plačilo stroškov.
- ¹⁴¹ Ker je glede nasprotne pritožbe družba Eni predlagala, naj se Komisiji naloži plačilo stroškov, in edini pritožbeni razlog Komisije ni bil sprejet, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Pritožba in nasprotna pritožba se zavrmeta.**
- 2. Družbi Eni SpA se naloži plačilo stroškov, nastalih v zvezi s pritožbo.**
- 3. Evropski komisiji se naloži plačilo stroškov, nastalih z nasprotno pritožbo.**

Podpisi